

Mirjana
Visin,
Tomislav
Petrinec,
Tatjana
Lolić

Ministarstvo kulture i medija

Stanka Domin (1933. – 2022.)

foto: Branko Balić

Stanka Domin rođena je u Sisku 18. listopada 1933. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1958., a prvo radno iskustvo stječe u Izdavačkom knjižarskom poduzeću Naprijed u Zagrebu.

Od 1961. godine zaposlena je u Zavodu za zaštitu spomenika kulture grada Zagreba koji 1967. postaje Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, a potom 1996. Konzervatorski odjel u Zagrebu Ministarstva kulture i medija.

Stanka Domin pripada među one povjesničare umjetnosti koji su cijeli svoj radni vijek posvetili konzervatorskom pozivu, sudjelujući u formiranju suvremene konzervatorske službe koja ima kontinuitet do danas.

Šezdesete i sedamdesete godine 20. stoljeća u Hrvatskoj, kada Stanka Domin započinje konzervatorsku karijeru, razdoblje je intenzivnih aktivnosti prostornog planiranja i građenja, vrijeme urbanog razvoja gradova na valu industrijalizacije, s rastućim pritiskom na povijesne gradske jezgre, dok ruralni prostor s povijesnim tradicijskim cjelinama ostaje zanemaren. Zaštita hrvatske kulturne baštine unatoč takvim okolnostima razvija se i učvršćuje svoju poziciju u društvu, potaknuta međunarodnim poveljama i preporukama, a konzervatorska struka postaje svjesna potrebe očuvanja ne samo najvrjednijih, poznatih pojedinačnih građevina i sklopova, već i brojnih vrijednih povijesnih urbanih i ruralnih cjelina koje predstavljaju identitetska obilježja hrvatskog prostora.

Tada osnovani Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu svojom nadležnošću obuhvaćao je središnju, sjevernu i dio gorske Hrvatske, a za stvaranje i

foto: privatna arhiva

djelovanje Zavoda zaslužna je malobrojna, ali značajna skupina konzervatora među kojima istaknutu ulogu ima Stanka Domin koja se od početaka svog rada posvetila terenskoj evidenciji nepokretne baštine, njezine arhivske obrade te dokumentiranja, kako fotografskim snimanjem, tako i organizacijom arhitektonskog snimanja. Kao povjesničarka umjetnosti bila je zagovornik razrađenijeg pristupa u valorizaciji graditeljske baštine u smislu sveobuhvatnijeg sagledavanja odnosa spomenika i njegovog okruženja što već sredinom 70-ih godina utječe na konzervatorski pristup u Hrvatskoj u postupcima revizije i proširivanju obuhvata zaštite, kako pojedinačnih kulturnih dobara tako i povijesnih urbanih te ruralnih cjelina.

U svom dugogodišnjem konzervatorskom radu bavila se svim segmentima konzervatorske struke. Preuzevši 1985. vođenje Odjela dokumentacije Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, naročitu brigu posvetila je inventarizaciji i revalorizaciji kulturne baštine pojedinih tadašnjih administrativnih područja općina i zajednica općina kako bi se, između ostalog, kulturna baština prepoznala kao razvojni potencijal. Osim terenske evidencije i dokumentiranja, intenzivno radi na stvaranju i vođenju dosjea za pojedinačne zaštićene građevine i kulturno-povijesne cjeline. Bila je stalni član zavodskog povjerenstva za predlaganje upisa kulturnih dobara u Registar, te joj pripada zasluga za stvaranje značajnog dijela današnjeg Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske koji se odnosi na veliko područje središnje, sjeverne i gorske Hrvatske. Posebnu pozornost posvetila je prostoru Banovine i Pounja koji je detaljno poznavala i obrađivala. Bila je važan sudionik izrade konzervatorskih studija za prostorne i urbanističke planove Hrvatske Kostajnice, Dvora, Dubice, Petrinje i Gline.

Značaj konzervatorskog rada Stanke Domin postaje osobito razvidan u današnje vrijeme, nakon katastrofalnog potresa na području Banovine. Njezina stručna ostavština, kako prikupljena i obrađena dokumentacija, tako i provedena pravna zaštita građevina i povijesnih urbanih cjelina, osigurala je mogućnost te je bila presudna za odlučivanje o konzervatorskom pristupu obnovi teško oštećenih zgrada i povijesne urbane cjeline Petrinje.

Osim po stručnom doprinosu konzervatorskoj struci, Stanku ćemo uvijek pamtiti po snažnoj osobnosti i autoritetu, ali i po ljudskoj toplini, kolegijalnosti i empatiji. Njezino mišljenje i strpljivo tumačenje, temeljeno na raznovrsnim znanjima i iskustvima bilo je važno čuti, osobito nama, tada mladim konzervatorima. Posebno zadovoljstvo predstavljali su zajednički terenski obilasci kao i uredska druženja.